

Balanța energetică

Metadate

Biroul Național de Statistică (BNS)

1. Informație de contact

1.1. Subdiviziunea responsabilă din cadrul BNS

Direcția statistică industriei, energiei și construcțiilor

1.2. Persoana de contact

Comarnițchi Valentina, șeful direcției

Tel.: 40 30 55

e-mail: v.comarnitchi@statistica.md

2. Actualizarea metadatelor

2.1. Ultima certificare a metadatelor

11.02.2010

2.2. Ultima actualizare a metadatelor

11.02.2010

3. Prezentarea statistică

3.1. Descrierea generală

Balanța energetică a Republicii Moldova reprezintă o lucrare amplă a BNS care vizează resursele energetice utilizate pe teritoriul Republicii Moldova din toate sursele de formare a acestora.

Balanța energetică se elaborează anual și cuprinde indicatori ce vizează producția, importul, exportul, distribuția și consumul final de resurse primare și celor din transformări pentru a asigura activitățile economice dar și consumul gospodăriilor familiale pe parcursul anului de raport.

3.2. Concepte și definiții

3.2.1. Definiții

Balanța energetică este compusă din două compartimente mari: „Resurse” și „Distribuții”

În compartimentul „Resurse” sunt oglindite sursele de formare a resurselor energetice, în capitolul „Distribuții” – principalele direcții de distribuție și consum ale acestora.

Compartimentul balanței „Resurse” conține informații privind crearea resurselor energetice:

- *producția de energie primară și energie recuperată;*
- *importul;*
- *stocuri la începutul perioadei.*

Producția de energie primară cuprinde energia obținută din exploatarea surselor de energie existente în natură (în zăcăminte, păduri, cursuri de ape etc.), care poate fi utilizată ca atare sau după o prelucrare prealabilă (sortare, spălare, purificare etc.) și care nu schimbă structura lor inițială, ci doar îmbunătățește calitatea în vederea utilizării sale drept combustibil sau materie primă pentru producerea altor produse combustibile sau necombustibile. În producția de energie primară se mai cuprind: producția de energie hidroelectrică, energie solară, geotermală, eoliană, biogaz etc. Alte **surse de energie recuperată** includ produsele combustibile provenite în urma unor activități, altele decât producerea de energie, cum sunt: prelucrarea lemnului, agricultura etc.

Importul cuprinde cantități de energie primară și transformată intrate pe teritoriul țării de peste hotare. Nu sunt incluse cantitățile care tranzitează teritoriul național.

Stocurile la începutul perioadei de referință cuprind stocurile de energie primară și transformată

existente la producători, distribuitori și consumatori, precum și cele aflate în custodie la agenții economici.

Compartimentul „Distribuții” cuprinde cantitatea resurselor energetice distribuite după destinații, pierderile, exportul și stocurile la sfârșitul anului. **Sectorul de transformare** în alte surse de energie este prezentat prin cantități de combustibil consumat în instalații pentru producerea energiei electrice (indiferent de tipul instalației și tipul agenților economici), cât și pentru producerea energiei termice. **Consumul final de resurse pentru necesități tehnologice de producție** este reprezentat prin consumurile destinate producției industriale (specificate pe tipuri de activități), în agricultură, construcții, transporturi, pentru iluminat, încălzit, ventilație, alimentare cu apă, alte sectoare ale economiei.

Exportul cuprinde cantitățile livrate în afara teritoriului țării. Pentru energia electrică exportul cuprinde cantitățile livrate de sistemul energetic. Nu este cuprinsă energia electrică care tranzitează teritoriul țării.

Pierderile cuprind:

- la energia electrică: consumul tehnologic în instalațiile de transport, transformare și distribuție;
- la energia termică: cantitatea de energie termică din abur uzat și condensatul nereturnat la cazanele de abur; energia termică sub formă de apă caldă nereturnată la sursa de producere a apei calde;
- la combustibili: cantitățile pierdute la transportare, manipulare și depozitare la producători, distribuitori și consumatori.

Stocurile la sfârșitul perioadei cuprind cantitățile de combustibili și carburanți aflate la producători, distribuitori și consumatori, la sfârșitul perioadei de referință, indiferent de sursa acestora.

3.2.2. Unitatea de măsură

Balanța energetică este elaborată în unități naturale și convenționale (echivalent cărbune, echivalent petrol și în Jouli)

3.2.3. Formula de calcul

Formula de calcul pentru fiecare sursă energetică (produs energetic) în parte:

Stocul la sfârșitul perioadei de raport (**Vsf.an**) este egal cu suma stocului la începutul perioadei (**V inc.an**), a cantității de producție autohtonă (**Vprod.**) și a importului din afara țării (**Vimp.**) minus consumul intern (**Vcons.int.**) și minus exportul peste hotare (**Vexp.**) :

$$\mathbf{Vsf.an = V inc.an + Vprod.+ Vimp.- Vcons.int.- Vexp.}$$

3.3. Clasificările utilizate

Nomenclatorul de produse energetice recomandate de Agenția Internațională pentru Energie (AIE) și de Eurostat.

3.4. Sfera de cuprindere

3.4.1. Acoperirea sectorială

Cercetarea cuprinde unitățile producătoare de energie electrică și termică dar și altor surse energetice locale (lemne de foc, deșeuri combustibile agricole, etc.) și consumatorii de resurse energetice cu personalitate juridică..

3.4.2. Populația statistică

Cercetarea este organizată după principiul funcțional, și presupune cercetarea tuturor unităților producătoare, importatoare, de distribuție și de consum final a surselor energetice indiferent de activitatea principală a agentului economic - persoană juridică.

3.4.3. Geografică

Informația este elaborată și diseminată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stîngă a Nistrului și a municipiului Bender.

3.4.4. Temporală

Seriile de timp sunt disponibile inclusiv și pe site-ul BNS începând cu a.1997

3.5. Nivelul de dezagregare

Datele sunt disponibile pe tipuri de combustibili și energie în conformitate cu formatul comun al AIE și Eurostat

3.6. Periodicitatea diseminării
Anuală
3.7. Termenele limită de prezentare (diseminare)
Conform Programului de lucrări statistice datele sunt disponibile în luna iulie după anul de raport.
3.8. Revizuirea
Datele sunt finale la prima diseminare
3.9. Perioada de referință
Perioada de referință este anul de raport.

4. Colectarea și procesarea datelor
4.1. Sursa de date
4.1.1. Cercetări statistice
Colectarea datelor este realizată pe baza cercetării statistice anuale conform raportului statistic 1- BE”Balanța energetică” .
4.1.2. Surse administrative
Pentru identificarea și cuprinderea completă în cercetare a agenților economici importatori ai resurselor energetice sunt utilizate datele declarațiilor vamale furnizate de către Serviciul Vamal al Ministerului Finanțelor.
4.1.3. Estimări
Nu sunt efectuate estimări.
4.2. Caracteristica cercetării statistice
4.2.1. Obiectiv și scurt istoric
Cercetarea statistică anuală „ Balanța energetică ” are ca obiectiv principal prezentarea indicatorilor privind formarea resurselor primare și integrale de energie, distribuția și consumurile energetice finale pe principalele activități ale economiei naționale. Prima elaborare a balanței energetice a fost realizată în 1990; În anii 1999-2003 au fost efectuate modificări metodologice și de implementare a standardelor AIE și Eurostat.
4.2.2. Unitatea statistică
Unitatea statistica este întreprinderea, organizația cu personalitate juridică, instituția bugetară.
4.2.3. Cercul unităților cuprinse în cercetare
În cercetare, conform datelor pentru anul 2008, au fost cuprinse 11279 unități statistice din rândul producătorilor, importatorilor, distribuitorilor și consumatorilor de surse energetice.
4.2.4. Periodicitatea cercetării
Anuală
4.2.5. Colectarea datelor
Metoda de colectare este autoînregistrarea de către agenții economici și prezentarea raportului statistic la oficiul teritorial de statistică – până la data de 20 februarie a anului următor celui de raport.
4.3. Procesarea și compilarea datelor
4.3.1. Validarea datelor
Datele sînt verificate și analizate privind calitatea acestora, în special coerența internă, temporală și cu alte date la prima etapă în cadrul organului teritorial de statistică, iar apoi și la nivel central de către DGTI a BNS. Metodele de control permit verificarea : <ul style="list-style-type: none"> – integrității datelor completate în raport; – corespunderii datelor de identificare;

- respectării condițiilor logice de corelare a datelor în interiorul raportului.

Controalele se bazează atât pe metode vizuale cât și automatizate utilizând aplicații-soft.

4.3.2. Compilarea/extrapolarea datelor

Compilarea reprezintă însumări simple dar și aplicarea metodelor de transformări în diferite unități de măsură prin aplicarea diferitor coeficienți de conversie.

4.3.3. Ajustările

Ajustări nu se efectuează.

4.3.4. Asigurarea calității

Asigurarea calității datelor statistice, se bazează pe respectarea principiilor fundamentale ale statisticii oficiale aprobate de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite în 1992 (și de Comisia de Statistică/ ONU în 1994), precum și stipulate în Legea Republicii Moldova cu privire la statistica oficială.

În activitatea de producere a informației statistice, BNS acordă importanță primordială asigurării calității înalte a datelor.

În acest scop, o serie de măsuri de asigurare a calității sunt realizate la fiecare etapă a demersului statistic: în procesul de organizare a cercetărilor statistice, colectare, procesare și elaborare a informației statistice.

Eforturi importante sunt depuse pentru asigurarea plenitudinii și calității prezentării datelor de către respondenții incluși în cercetările statistice.

Se scot la iveală datele eronate, inconsistențele și datele suspicioase în vederea verificării și corectării acestora.

Datele primare sunt verificate și analizate privind coerența internă (în cadrul chestionarului), temporală (cu datele pentru perioadele precedente), cu datele altor unități similare, precum și datele disponibile din alte cercetări statistice și surse de date administrative. În caz de necesitate se purcede la imputarea datelor lipsă sau celor inconsistente.

Pentru asigurarea calității datelor primare, sunt organizate întruniri (seminare) cu respondenții pentru explicarea definițiilor, modului corect de completare a chestionarelor, în special în cazul operării de modificări sau implementării acestora.

4.4. Precizia datelor

4.4.1. Rata de non-răspunsuri

Nu este aplicabil, întrucât cercetarea statistică este realizată pe bază exhaustivă.

4.4.2. Erori de eșantionare

Nu este aplicabil, întrucât cercetarea statistică este realizată pe bază exhaustivă.

5. Comparabilitate și coerență

5.1. Comparabilitatea internațională

Comparabilitatea internațională este asigurată în primul rând prin utilizarea nomenclatorului standardizat de produse energetice armonizat la respectivul format AIE și Eurostat cât și a Metodologiei de calculare a indicatorilor.

5.2. Comparabilitatea în timp

Comparabilitatea în timp este asigurată.

5.3. Coerența cu alte statistici

Coerența cu alte statistici, inclusiv a producției industriale și a comerțului exterior este asigurată prin contrapunerea datelor centralizate și celor primare vizînd agenții economici cu volume considerabile privind producerea, importul și exportul resurselor energetice din cercetările respective și declarațiile vamale.

6. Mandatul instituțional (baza normativ-juridică)

Activitatea BNS se bazează pe respectarea Constituției Republicii Moldova, Legii cu privire la statistica

oficială nr. 412 din 09.12.2004, alte acte legislative și normative, ordinele și dispozițiile conducerii BNS.

Legea cu privire la statistica oficială reglementează organizarea și funcționarea sistemului unic al statisticii oficiale, cu stabilirea principiilor generale pentru colectarea, prelucrarea, centralizarea, diseminarea, stocarea informației statistice (art.1).

Art. 5 al Legii stipulează că producerea informației statistice se bazează pe respectarea principiilor imparțialității, deontologiei statistice, relevanței, transparenței, confidențialității, cost/eficienței, coordonării la nivel național, colaborării la nivel internațional,

Biroul Național de Statistică, în calitatea sa de organ central de statistică, este o autoritate administrativă creată pe lângă Guvern pentru conducerea și coordonarea activității în domeniul statisticii.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.1049 din 06.10.05 cu privire la aprobarea Regulamentului Biroului Național de Statistică și componenței nominale a Colegiului Biroului Național de Statistică BNS:

- elaborează de sine stătător sau în comun cu alte autorități administrative centrale și aprobă metodologiile cercetărilor statistice și de calcul al indicatorilor statistici, în conformitate cu standardele internaționale, în special ale Uniunii Europene, și cu practica avansată a altor țări, precum și ținând cont de specificul condițiilor social-economice ale Republicii Moldova;
- organizează, în conformitate cu programul de lucrări statistice, aprobat anual de către Guvern, cercetări statistice privind situația și dezvoltarea economică, socială, demografică a țării, executând lucrările de colectare, prelucrare, centralizare, stocare și diseminare a datelor statistice;

Actele legislative și normative după care BNS se conduce în activitatea pot fi accesate pe pagina oficială www.statistica.md , rubrica Despre BNS (<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

7. Confidențialitatea

7.1. Principiile

Conform art.9(2) al Legii cu privire la statistica oficială nr. 412 din 09.12.2004, Organele statisticii oficiale sînt obligate să protejeze datele individuale obținute.

În cap. V al legii nominalizate este stipulat, ca informația colectată, procesată și stocată pentru producerea informației statistice este confidențială în cazul în care permite identificarea directă sau indirectă a persoanelor fizice sau juridice și divulgă date individuale. Nu este considerată confidențială:

- a) informația care poate fi obținută din surse public accesibile conform legislației;
- b) informația individuală despre adresă, telefon, denumire, gen de activitate, număr de personal ale persoanelor juridice și persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător;
- c) informația ce se referă la întreprinderile de stat, prezentată la solicitarea autorităților administrației publice centrale și locale de resort;
- d) informația ce se referă la autoritățile administrației publice centrale și locale, la unitățile medico-sanitare publice, la alte instituții publice, centralizată la nivel de unitate.

Conform Legii cu privire la statistica oficială, art. 24, au acces la informația confidențială persoanele care, conform atribuțiilor de serviciu, participă la producerea informației statistice, în măsura în care informația confidențială este necesară producerii acestei informații.

Același articol stipulează, că accesul la informația confidențială care nu permite identificarea directă poate fi acordat prin decizia directorului general al organului de statistică pentru proiecte de cercetări științifice, strategii și programe de importanță națională, în cazul în care nu există riscul de încălcare a regimului de protecție a datelor individuale și de imixtiune în viața particulară a persoanei.

Art. 25 al Legii stipulează că „Informația statistică nu va fi diseminată utilizatorilor în cazul în care conține informație confidențială. În acest caz, informația centralizată trebuie să conțină date despre cel puțin 3 unități, iar ponderea unei unități să fie de cel mult 85% din totalul informației centralizate”.

7.2. Asigurarea practică a regulilor confidențialității

Întru asigurarea protecției datelor statistice confidențiale în conformitate cu Legea cu privire la statistica oficială nr. 412 din 09.12.2004, Biroul Național de Statistică întreprinde toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția informației statistice confidențiale și neadmiterea

divulgării ei.

În conformitate cu Legea nominalizată, personalul organelor statisticii oficiale, recenzorii, interviuatorii și alte persoane care, conform atribuțiilor de serviciu, au acces direct la date individuale sînt obligați să păstreze confidențialitatea lor, să nu o divulge sub nici o formă, inclusiv după ieșirea din funcția respectivă, fapt consemnat în angajamentul semnat de fiecare colaborator al BNS.

Pîna la diseminarea datelor statistice, acestea sunt verificate dacă corespund cerințelor de protecție a datelor confidențiale. În cazul dacă datele statistice conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.

8. Accesul la informație și formatul diseminării

8.1. Accesul la informație

8.1.1. Calendarul de emiter

Trimestrial este elaborat Calendarul de emiter a informațiilor informative elaborate de BNS.

8.1.2. Accesul la calendarul de emiter

Calendarul de emiter a informațiilor este plasat pe pagina oficială web a BNS www.statistica.md .

8.1.3. Accesul la date statistice

Conform Legii cu privire la statistica oficială nr. 412 din 09.12.2004, art. 9 „Organele statisticii oficiale sunt obligate:

- a) să disemineze informația statistică utilizatorilor în volumul, modul și în termenele stabilite în programul de lucrări statistice;
- b) să asigure tuturor utilizatorilor accesul la informația statistică neconfidențială în condiții de egalitate privind volumul și termenele de diseminare.”

Programul lucrărilor statistice poate fi accesat pe pagina www.statistica.md, rubrica Despre BNS / Acte legislative și normative (<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

Pagina Web a BNS www.statistica.md reprezintă sursa informațională cea mai importantă în asigurarea accesului utilizatorilor la informația statistică diversă, transparenței privind activitatea BNS.

Toate informațiile operative, notele informative, seriile de timp, precum și publicațiile statistice elaborate de BNS se plasează pe pagina sa oficială.

8.2. Formatul diseminării

8.2.1. Informații operative / Note analitice

Informația privind datele balanței energetice sunt publicate pe pagina oficială a BNS: <http://www.statistica.md> la rubrica Date statistice /Resurse energetice și de combustibil.

8.2.2. Publicații

Publicațiile elaborate de BNS, care conțin date statistice privind Balanța energetică:

- Publicația electronică „Balanța energetică a Republicii Moldova”
- Anuarul statistic al Republicii Moldova,

Accesul la publicații:

- în format electronic, pe pagina oficială a BNS www.statistica.md, rubrica Publicații <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=350&nod=1&>)
pe suport de hîrtie – în biblioteca BNS (mai multe detalii la adresa <http://www.statistica.md/libview.php?l=ro&idc=340&id=2400>)

sau pot fi procurate la oficiul BNS (mai multe detalii la adresa www.statistica.md, rubrica Publicații <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=350&id=2219>)

8.2.3. Baze de date/serii de timp

Seriile de timp privind indicatorii balanței energetice sunt plasate pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Date statistice / Resurse energetice și de combustibil

8.2.4. Chestionare/date transmise la solicitarea organizațiilor internaționale

Chestionare internaționale AIE ONU, CEE, Eurostat, CSI, etc.

8.2.5. Solicitări de date suplimentare

BNS pune la dispoziția utilizatorilor și informații statistice suplimentare celor disponibile în publicațiile statistice, celor plasate pe pagina oficială Web în limita informațiilor disponibile, în corespundere cu Legea cu privire la statistica oficială.

9. Referințe (link-uri) utile

9.1. Accesibilitatea documentației privind metodologia

Metodologia este disponibilă pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Metodologie (<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=351&nod=1&>).

9.2. Accesibilitatea documentației privind Rapoartele de evaluare

Rapoartele de evaluare a BNS sunt disponibile pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Despre BNS / Evaluări și opinii despre BNS / Rapoarte de evaluare (<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=399&id=2739>).

9.3. Accesibilitatea informației privind studiul de opinie al utilizatorilor

Sondajele de opinie ale utilizatorilor sunt disponibile pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Despre BNS / Evaluări și opinii despre BNS / Sondaje de opinie (<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=399&id=2740>).

9.4. Alte referințe utile

Standardul Special de Diseminare a Datelor al FMI

<http://www.statistica.md/SDDS/?lang=ro>

Baza de date EUROSTAT

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Baza de date UNData

<http://data.un.org/Browse.aspx>

Baza de date statistice a Comisiei Economice pentru Europa a ONU

<http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/>